

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobkyně **Ing. H. Š.**, zastoupené Mgr. Jitkou Sailerovou, advokátkou se sídlem Praha 3, náměstí Jiřího z Lobkovic 2363/18, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. 1. 2021, č. j. 4 Ad 16/2020-46,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím ze dne 20. 1. 2020, č. j. 42013/037321/20/013/105/Hud, nepřiznala Pražská správa sociálního zabezpečení (dále jen „PSSZ“) žalobkyni nárok na ošetřovné uplatněný na základě rozhodnutí o potřebě ošetřování ze dne 7. 8. 2019, č. 6070861A, za období od 7. 8. 2019 do 19. 8. 2019. Odvolání proti tomuto rozhodnutí zamítla žalovaná rozhodnutím ze dne 6. 4. 2020, č. j. 42000/008331/20/000/JH.

[2] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalované žalobou u Městského soudu v Praze, který ji shora uvedeným rozsudkem zamítl.

[3] Z hlediska skutkového stavu věci vycházel městský soud ze zjištění, že žalobkyni vznikl dne 13. 4. 2016 u Státního pozemkového úřadu služební poměr na dobu určitou,

který byl rozhodnutím ústřední ředitelky Státního pozemkového úřadu ze dne 4. 10. 2017 změněn na služební poměr na dobu neurčitou. Na základě výběrového řízení byla žalobkyně s účinností od 1. 8. 2019 zařazena na jiné služební místo s výkonem služby na Ministerstvu vnitra, nástup byl stanoven na den 1. 8. 2019. Dle záznamu zaměstnavatele v žádosti o dávku ošetrovného žalobkyně začala vykonávat práci na novém služebním místě dne 20. 8. 2019. Dne 7. 8. 2019 vydala MUDr. M. R., lékařka pediatrie, rozhodnutí o potřebě ošetřování nezletilého syna žalobkyně. Potřeba ošetřování byla ukončena dne 19. 8. 2019 rozhodnutím MUDr. I. P., lékařky pro děti a dorost, z téhož dne.

[4] Městský soud především nepřisvědčil námitce, dle které se žalovaná nevypořádala s odvolací námitkou nesprávného posouzení trvání účasti na nemocenském pojištění s ohledem na znění § 49 odst. 6 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „zákon o státní službě“). Ztotožnil se se žalovanou, že bez ohledu na citované ustanovení vzniká podle § 10 odst. 1 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění (dále jen „zákon o nemocenském pojištění“) účast na nemocenském pojištění až faktickým započítáním výkonu práce, nikoli okamžikem uzavření právního vztahu, který zakládá účast na nemocenském pojištění.

[5] Dále městský soud konstatoval, že otázku vzniku nároku vyplývajícího z pojistného poměru je třeba posuzovat podle zákona o nemocenském pojištění, nikoli podle zákona o státní službě (§ 126 tohoto zákona). Zatímco zákon o státní službě řeší existenci a trvání služebního poměru, trvání účasti na nemocenském pojištění upravuje zákon o nemocenském pojištění. Pro účely nemocenského pojištění je v souladu s § 10 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění, nutno každý služební úřad považovat za samostatného zaměstnavatele, a to i když podle zákona o státní službě služební poměr trvá. Při přechodu do jiného služebního úřadu je tedy ukončeno původní nemocenské pojištění a u nového služebního úřadu vzniká pojištění nové. Nepřetržité trvání služebního poměru podle § 49 odst. 1 zákona o státní službě nemá na vznik a zánik účasti na nemocenském pojištění vliv.

[6] V nyní projednávané věci zůstal služební poměr, který žalobkyni vznikl dne 13. 4. 2016 a který byl rozhodnutím ze dne 4. 10. 2017 prodloužen na dobu neurčitou, v souladu s § 49 odst. 6 zákona o státní službě zařazením žalobkyně na jiné služební místo nedotčen. Účast na nemocenském pojištění na novém služebním místě však podle § 10 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění žalobkyni vznikla až dne 20. 8. 2019, kdy začala fakticky vykonávat práci u Ministerstva vnitra. Žalobkyně sice byla na toto služební místo zařazena s účinností od 1. 8. 2019, k výkonu práce však skutečně nastoupila až dne 20. 8. 2019. Podle § 14 odst. 1 citovaného zákona vzniká nárok na dávku, jestliže jsou splněny podmínky pro jeho vznik v době pojištění. Vzhledem k tomu, že v době vzniku pojistné události, tj. dne 7. 8. 2019 nebyla žalobkyně účastna nemocenského pojištění, nárok na dávku ošetrovného jí nevznikl.

[7] Proti tomuto rozsudku podává žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost, kterou opírá o důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[8] Stěžovatelka má za to, že zákon o nemocenském pojištění neposkytuje oporu pro závěr městského soudu, potažmo žalované, že v případě státních zaměstnanců by měl být pro účely nemocenského pojištění každý služební úřad považován za samostatného

pokračování

zaměstnavatele. Trvá na tom, že účast na nemocenském pojištění trvá kontinuálně od vzniku služebního poměru dne 13. 4. 2016 doposud, neboť její zaměstnání (služební poměr) ve smyslu § 10 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění nezaniklo, respektive nedošlo ke skončení doby zaměstnání ve smyslu citovaného ustanovení. Městský soud se zabýval otázkou, proč stěžovatelce vznikla účast na nemocenském pojištění až dnem 20. 8. 2019, nijak ovšem neodůvodnil, kdy a na základě kterého ustanovení stěžovatelce nejprve zaniklo nemocenské pojištění, které jí vzniklo dne 13. 4. 2016. Tento implicitní závěr nemá oporu v zákoně. Není totiž zřejmé, jak může skončit doba zaměstnání podle § 10 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění někomu, komu trvá služební poměr, v rámci něhož byl pouze zařazen na jiné služební místo. Jestliže zákon o státní službě stanoví, že služební poměr trvá nepřetržitě od 13. 4. 2016 doposud, nelze jakýmkoli výkladem zákona o nemocenském pojištění dospět k závěru, že stěžovatelka měla postupně dva zaměstnavatele.

[9] Podle stěžovatelky je zcela irelevantní otázka, jak posuzovat údajný vznik nového nemocenského pojištění u Ministerstva vnitra a proč k němu došlo dne 20. 8. 2019 a nikoli dne 1. 8. 2019. Ve skutečnosti totiž u stěžovatelky k zániku účasti na pojištění vůbec nedošlo a v době od 7. 8. do 19. 8. 2019 byla nemocensky pojištěna. Absurditu názoru městského soudu podtrhuje fakt, že optikou jeho závěrů by se stěžovatelce nemělo dostat nároku na ošetrovné za dobu od 7. 8. do 19. 8. 2019 proto, že do 19. 8. 2019 nevykonávala zaměstnání z důvodu péče o své nemocné nezletilé dítě.

[10] Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaná uvedla, že kasační stížnost neobsahuje žádné nové námitky, a ztotožnila se s názorem městského soudu.

[11] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z ustanovení § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Argumentace stěžovatelky je vystavěna na premise, že trvá-li služební poměr, nemůže při změně služebního místa dojít ke skončení doby zaměstnání ve smyslu § 10 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění, které by mělo za následek ukončení pojistného poměru; nesouhlasí také s tím, že v rámci jednoho služebního poměru měla pro účely posouzení účasti na nemocenském pojištění postupně dva zaměstnavatele. Této argumentaci Nejvyšší správní soud nepřisvědčil.

[14] Městský soud správně uvedl, že podmínky vzniku nároku na dávku nemocenského pojištění jsou upraveny zákonem o nemocenském pojištění. Podle § 1 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění, upravuje tento zákon nemocenské pojištění *pro případ dočasné pracovní neschopnosti, nařízené karantény, těhotenství a mateřství, péče otce o dítě po jeho narození, ošetrování člena domácnosti nebo péče o něj, poskytování dlouhodobé péče a organizaci a provádění pojištění*, z něhož se za podmínek stanovených v tomto zákoně (§ 14 a násl. téhož zákona) poskytují mimo jiné dávky ošetrovného [viz § 4 písm. d) téhož zákona]. Naopak zákon o státní službě dle jeho § 1 upravuje „pouze“ právní poměry státních zaměstnanců, organizační věci státní služby, služební vztahy státních zaměstnanců,

odměňování státních zaměstnanců, řízení ve věcech služebního poměru a organizační věci zaměstnanců ve správních úřadech pracujících v základním pracovněprávním vztahu.

[15] Mezi stranami není sporu o tom, že v průběhu trvání služebního poměru, založeného rozhodnutím ústřední ředitelky Státního pozemkového úřadu ze dne 13. 4. 2016, byla stěžovatelka zařazena na jiné služební místo u Ministerstva vnitra a že touto změnou zůstala existence jejího služebního poměru (v té době již na dobu neurčitou) podle § 49 odst. 6 zákona o státní službě zachována (došlo pouze k jeho změně – pozn. NSS). Pro posouzení nyní projednávané věci je ovšem třeba zodpovědět otázku, zda okolnost, že během trvání tohoto služebního poměru byla stěžovatelka zařazena na jiné služební místo u jiného služebního úřadu, měla za následek zánik nemocenského pojištění a vznik nového. Z tohoto pohledu je rovněž podstatné, zda stěžovatelka měla v rámci zmíněného služebního poměru více zaměstnavatelů.

[16] Podle § 3 písm. b) zákona o nemocenském pojištění se *zaměstnavatelem* rozumí mimo jiné *služební úřad, v němž je státní zaměstnanec zařazen k výkonu státní služby*. Pojem *služební úřad* je zákonem o státní službě vymezen jako *ministerstvo* a *jiný správní úřad*, jestliže je zřízen zákonem a je zákonem výslovně označen jako správní úřad nebo orgán státní správy (§ 3 ve spojení s § 4 odst. 1 tohoto zákona). Podle § 1 odst. 1 zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, je Státní pozemkový úřad správním úřadem s celostátní působností.

[17] Stěžovatelka vykonávala nejprve státní službu u Státního pozemkového úřadu (od 13. 4. 2016 do 31. 7. 2019) a poté byla s účinností od 1. 8. 2019 zařazena k výkonu státní služby u Ministerstva vnitra. V intencích shora citované právní úpravy tak byla zaměstnána postupně u dvou služebních úřadů a pro účely zákona o nemocenském pojištění také u dvou zaměstnavatelů, a to zcela nezávisle na skutečnosti, že existence jejího služebního poměru zůstala touto změnou nedotčena. Tento závěr přitom není třeba ze zákona o nemocenském pojištění dovozovat jakýmkoli výkladem, jak naznačuje stěžovatelka, vyplývá totiž naprosto jednoznačně z vlastního jazykového vyjádření.

[18] Se stěžovatelkou dále nelze souhlasit ani v tom, že jí nikdy nezanikl pojistný poměr nemocenského pojištění založený dne 13. 4. 2016 u Státního pozemkového úřadu. Podle § 10 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění vzniká zaměstnanci pojištění *dnem, ve kterém začal vykonávat práci pro zaměstnavatele, a zaniká dnem skončení doby zaměstnání, pokud se nestanoví jinak v odstavcích 2 a 3. Dobou zaměstnání se přitom dle výkladového ustanovení § 3 písm. x) citovaného zákona rozumí období od počátku výkonu činnosti zaměstnance pro zaměstnavatele do konce období, v němž tato činnost měla nebo mohla být vykonávána*. Stěžovatelka u prvního ze svých zaměstnavatelů (Státního pozemkového úřadu) vykonávala státní službu od 13. 4. 2016 do 31. 7. 2019; k poslednímu dni měsíce července roku 2019 tedy v souladu se shora citovanými ustanoveními zákona o nemocenském pojištění skončila stěžovatelce doba zaměstnání u tohoto zaměstnavatele a s ní i nemocenské pojištění vztahující se k tomuto zaměstnání.

[19] Pro posouzení, zda stěžovatelce vznikl nárok na ošetrovné za období od 7. 8. 2019 do 19. 8. 2019 je proto nutno určit okamžik vzniku nového pojistného poměru podle zákona o nemocenském pojištění. Nárok na dávku z tohoto pojištění totiž vznikne, jestliže

pokračování

podmínky pro jeho vznik byly splněny v době pojištění, a to dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem (§ 14 odst. 1 a § 45 zákona o nemocenském pojištění).

[20] Jak již bylo výše uvedeno, nemocenské pojištění zaměstnanci vzniká dnem, kdy začal vykonávat práci pro zaměstnavatele. V této souvislosti lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 12. 2015, č. j. 1 Ads 252/2015-27, č. 3374/2016 Sb. NSS, v němž tento soud upřesnil, že účast v pojistném systému nemocenského pojištění vzniká zaměstnanci „*dnem faktického započetí jeho výkonu práce, nikoli dnem formálního nástupu do práce, který je uveden v pracovní smlouvě*“. Výjimky z uvedeného pravidla stanoví § 10 odst. 2 a 3 zákona o nemocenském pojištění. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení se za den vstupu zaměstnance do zaměstnání považuje i den před vstupem do zaměstnání, za který příslušela náhrada mzdy nebo platu nebo za který se mzda nebo plat nekrátí. Citované ustanovení míří na situace, kdy zaměstnanec v den, který byl sjednán jako den nástupu do zaměstnání, nenastoupí do práce, protože čerpá náhradu mzdy za překážku v práci (§ 199, § 203, § 205 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce; dále jen „zákoník práce“) či dovolenou (§ 222 odst. 1 zákoníku práce), anebo na tento den připadl státní svátek (§ 115 odst. 3 a § 135 odst. 1 zákoníku práce). Ustanovení § 10 odst. 3 zákona o nemocenském pojištění pak obsahuje výčet zvláštních případů, kdy se u konkrétních osob váže vznik nemocenského pojištění k jinému okamžiku (poslanci, soudci, členové zastupitelstva, osoby ve výkonu trestu apod.); toto ustanovení se tedy nevztahuje na případ stěžovatelky.

[21] Stěžovatelka nikterak nerozporovala, že fakticky nastoupila do práce na Ministerstvu vnitra až po ukončení ošetřování svého nezletilého syna dne 20. 8. 2019, ačkoli jako den nástupu do služby u tohoto druhého zaměstnavatele byl rozhodnutím Státního tajemníka na Ministerstvu vnitra ze dne 21. 7. 2019 stanoven den 1. 8. 2019. Netvrdila ani, že před vznikem potřeby ošetřování, tj. přede dnem 7. 8. 2019, jí vznikla účast na nemocenském pojištění způsobem stanoveným v § 10 odst. 2 zákona o nemocenském pojištění. Skutečnost, že na nové služební místo u Ministerstva vnitra fakticky nastoupila až dne 20. 8. 2019 pak vyplývá rovněž z formuláře „*Oznámení o nástupu do zaměstnání (skončení)*“ ze dne 3. 9. 2019 ve znění opravy ze dne 18. 12. 2019, který Ministerstvo vnitra zaslalo PSSZ pro účely řízení o dávku ošetřovného.

[22] S ohledem na shora podaný výklad právní úpravy, jakož i skutkové okolnosti projednávané věci, tedy Nejvyššímu správnímu soudu nezbyvá než ve shodě s městským soudem konstatovat, že ke vzniku nového pojistného poměru nemocenského pojištění stěžovatelky, jako státního zaměstnance zařazeného k výkonu služby u Ministerstva vnitra, došlo až dnem 20. 8. 2019, neboť tento den stěžovatelka skutečně započala vykonávat práci pro tohoto zaměstnavatele. V době ošetřování nezletilého syna od 7. 8. 2019 do 19. 8. 2019 tak nebyla účastna nemocenského pojištění, proto jí nárok na dávku ošetřovného nevznikl. Uvedený závěr není nikterak absurdní, jak naznačuje stěžovatelka, ale je zákonným důsledkem aplikace výše rozebrané právní úpravy na v situaci, kdy ke dni 31. 7. 2019 stěžovatelka přestala vykonávat práci pro svého dřívějšího zaměstnavatele (Státní pozemkový úřad) a k výkonu práce pro nového zaměstnavatele (Ministerstvo vnitra) fyzicky nastoupila až dne 20. 8. 2019. Jak již přitom bylo shora vyloženo, pojistný poměr, a s ním i nárok na dávku z nemocenského pojištění, vzniká (nejde-li se o případy uvedené v § 10 odst. 2 a 3 zákona o nemocenském pojištění) dnem faktického nástupu zaměstnance do práce. Tímto dnem bylo u stěžovatelky úterý 20. 8. 2019.

[23] Pro úplnost lze dodat, že nárok na ošetrovné nemohl stěžovatelce vzniknout ani mimo dobu trvání nemocenského pojištění, za specifických podmínek uvedených v § 15 a § 15a zákona o nemocenském pojištění, neboť tato ustanovení na tento typ nemocenské dávky vůbec nedopadají.

[24] Ze všech shora uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Za podmínek vyplývajících z ustanovení § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. ji proto zamítl.

[25] O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka byla v řízení o kasační stížnosti procesně neúspěšná, právo na náhradu nákladů řízení jí nenáleží (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Pokud jde o procesně úspěšného účastníka – žalovanou, v jejím případě se uplatní pravidlo uvedené v § 60 odst. 2 s. ř. s., podle kterého ve věcech nemocenského pojištění ustanovení odstavce 1 neplatí, mělo-li by být právo přiznáno žalovanému správnímu orgánu.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. října 2021

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu